

Nyttig informasjon om

Arv, testament og testamentariske gaver

Denne lille papirstripen koster ikke stort, men gjør det enkelt å måle om et barn er underernært eller ikke. Testamentariske gaver bidrar til at barn i utviklingsland får mat, vaksiner, utdanning og en trygg oppvekst. Selv en liten gave kan gjøre en stor forskjell.

Hvorfor er det viktig å skrive testament?

Hvis du ikke skriver et testament, bestemmer arveloven hvordan midlene etter deg fordeles. Men hva om du har lyst til å gi noe til andre enn barna? Om du ønsker at noen skal få litt mer? Om du ikke har barn? Eller om du ønsker å gi en veldedig gave til en hjertesak?

I denne brosjyren håper vi du finner svar på de fleste spørsmål du måtte ha omkring arv og testament. I tillegg håper vi at den kan få deg til å vurdere å gi en testamentarisk gave til UNICEF.

Hva er en testamentarisk gave?

En testamentarisk gave består i at du setter av en gave i testamentet ditt til UNICEF sitt arbeid for verdens barn. En gave som ikke koster noe nå, men som kan bidra til at verden blir et bedre sted etter at du selv har gått bort. Du kan velge å sette inn et beløp, en gjenstand eller en prosent av boet etter alt annet er gjort opp. Selv en liten gave kan gjøre en stor forskjell.

Har du noen spørsmål om arv, testament og testamentariske gaver UNICEF, kan du ta kontakt med oss. Du finner kontaktinformasjon på baksiden.

Det trenger ikke å være vanskelig å skrive et testament

Med noen gode råd på veien kan det være en meningsfylt og takknemlig opplevelse å skrive et testament. Men det er noen regler og krav som må oppfylles, og mange vil nok oppleve det som komplisert. Vi har derfor forsøkt å forklare de viktigste reglene på en måte vi håper gjør dette enkelt og tydelig. Så la oss begynne på begynnelsen.

Hvorfor trenger jeg å skrive et testament?

Hvis du ikke har skrevet et testament når du går bort og har familie eller slektninger, vil hele din arv fordeles i henhold til arvelovens regler (se vår arvetavle side 10). Om du ikke har noen som arver deg i henhold til loven, vil arven gå til staten. Så hvis du har en hjertesak eller ønsker å gi en gave til noen andre enn de som defineres i arveloven, så må du skrive et testament.

Pliktdelsarv

Selv om du skriver et testament er det ikke slik at du kan bestemme over alt du eier. Dersom du har livsarvinger, setter arveloven krav til hva du kan testamentere fritt over.

Pliktdelsarven er den delen av boet som barna dine etter loven har krav på å arve etter deg. Pliktdelsarven kan ikke endres i et testamente. Til barn utgjør den 2/3 av boet etter foreldrene. Pliktdelsarven til barn kan imidlertid begrenses oppad til 1 million kroner per barn, men bare gjennom et testament.

Ektefeller og partner

I ekteskap med felleseie vil halvparten av verdiene som hovedregel tilhøre den gjenlevende ektefelle. I tillegg arver han eller hun 1/4 av den avdøde ektefellens halvpart. Før livsarvinger kan få utløst arv, må verdien av arven overstige 4 G, som er den minste arv gjenlevende ektefelle har krav på. Dersom det bare er slektsarvinger etter førstavdøde, er minste arven 6 G (for verdien av Folke-trygdens grunnbeløp; G, se neste side). Tilsvarende regler gjelder for registrerte partnere. I denne brosjyren omfattes «registrert partner» av begrepet ektefelle.

Samboere

Samboere har også rett til arv, dersom de har hatt eller venter barn sammen, ved førstavdødes bortgang. Arven er 4 G, men den kan – i motsetning til for ektefeller – begrenses i testament.

Ordliste

Arvelater:

Arvelater er den avdøde som etterlater seg verdier.

Folketrygdens grunnbeløp (G):

Fastsettes hvert år av Stortinget og var i 2015: 90 068 NOK.

Legatar:

Legatar er en som skal arve en bestemt gjenstand eller et bestemt beløp.

Livsarving:

Livsarvinger er arvelovens benevnelse for alle som nedstammer fra arvelateren selv, dvs. barn, barnebarn, oldebarn.

Loddeier:

Loddeier er en som skal arve en bestemt brøk eller andel av formuen, f.eks. en halvpart, en firedel.

Minstearv:

Ektefellens krav på minimumsarv før noen andre kan bli tilgodesett.

Offentlig skifte:

Offentlig skifte innebærer at tingretten eller byfogden oppnevner en advokat som styrer dødsboet. Dette er oftest aktuelt dersom arvingene er uenige om skiftet eller en av kreditorene eller loddeierne i dødsboet krever det.

Pliktdelsarv:

Livsarvingers (barns/barnebarns) rett til arv, som arvelater ikke kan testamentere til andre.

Privat skifte:

Privat skifte innebærer at arvingene tar hånd om skiftet selv. Det kan enten skje ved at en av dem får fullmakt til å forestå skifte av de andre, eller gjennom en nøytral tredjepart.

Særkullsbarn:

Barn som en har med en annen person enn sin ektefelle eller samboer.

Uskifte:

En enke eller enkemann har rett til å sitte i uskifte. Det betyr i praksis at arv ikke fordeles før den siste ektefellen dør eller eventuelt gifter seg igjen. Men hvis den ektefellen som dør har særkullsbarn, gjelder ikke hovedregelen om uskifte. Særkullsbarna kan da kreve å få sin arv med en gang, eller de kan samtykke til at lengstlevende ektefelle sitter i uskifte. Uskifteretten gjelder, på visse vilkår, også for samboere.

Testator:

Den som skriver sitt testament.

Slektsarvinger:

Hvis du ikke etterlater deg ektefelle, samboer eller barn, går arven auto-matisk til dine slektsarvinger: foreldre, brødre, søstre, onkler og tanter. Rækkefølgen de arver etter er bestemt i arveloven, og du kan se dette i arvetavlen vi har laget på side 10.

Særkullsbarn:

Hvis avdøde har særkullsbarn, må boet skiftes med disse hvis de ikke skriftlig har sagt seg enig i at gjenlevende ektefelle eller samboer kan sitte i uskiftet bo. For umyndige særkullsbarn må Fylkesmannen eventuelt godta at gjenlevende ektefelle eller samboer kan sitte i uskifte med særkullsbarnets arv.

Booppgjør:

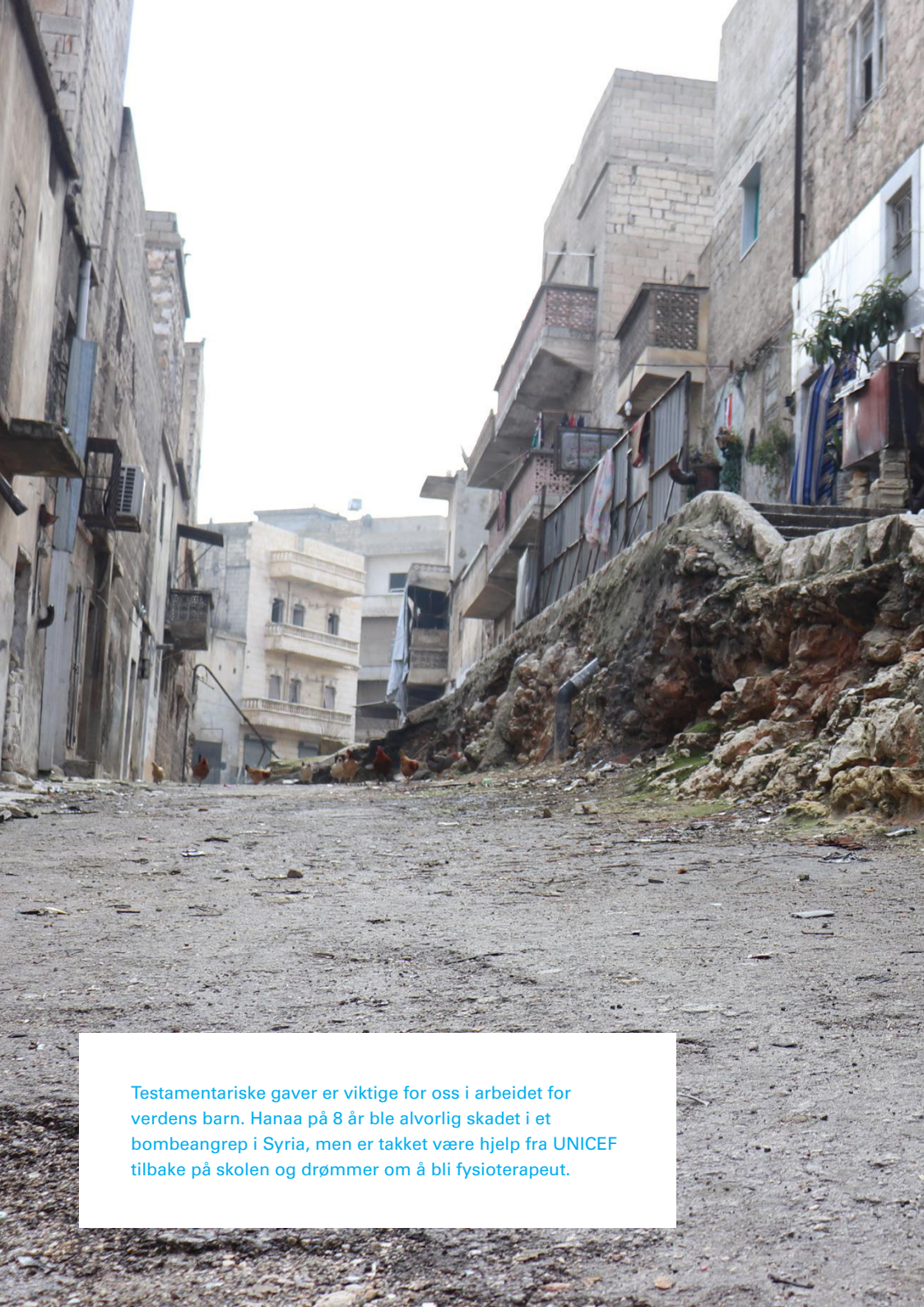
Den gjenlevende ektefelle har rett til å sitte i uskiftet bo med felleseie. Gjenlevende samboer har på visse vilkår en begrenset rett til å sitte i uskiftet bo, med mindre førstavedde har bestemt noe annet i testament. Du kan selv si hvem du ønsker at skal utføre bobehandlingen. Det kan være en advokat eller en privatperson. Siden det ofte går noe tid mellom opprettelsen av testamentet og til boet skal gjøres opp, kan det være like greit å la arvingene selv bestemme dette. De samme kravene vil bli stilt uansett hvem som skal forestå bobehandlingen, slik at du kan være trygg på at ditt testament blir fullbyrdet slik du hadde tenkt.

Kan jeg gi til et spesielt formål:

Hvis du ønsker at gaven skal brukes på et spesifikt formål eller i et spesielt land, kan du presisere dette i ditt testament. Tilgodeser du UNICEF ber vi om at det formuleres som et ønske - og ikke en betingelse. Ofte tar det lang tid fra testamentet blir skrevet til vi mottar gaven, og da kan situasjonen ha endret seg slik at behovet er større et annet sted. Velger du å gi en gave til UNICEF uten å spesifisere noe formål, gir du oss muligheten til å bruke gaven der behovet er størst.

Du disponerer over:

Alt som ikke kommer inn under bestemmelsene om pliktdelsarv til barn og minsteav til ektefelle og samboer (se side 5), kan du fritt testamentere til den/de du ønsker.

Testamentariske gaver er viktige for oss i arbeidet for verdens barn. Hanaa på 8 år ble alvorlig skadet i et bombeangrep i Syria, men er takket være hjelp fra UNICEF tilbake på skolen og drømmer om å bli fysioterapeut.

Huskeliste

Et testament har noen krav vi kaller formkrav som må oppfylles for at testamentet skal være gyldig.

Testamentet skal være skriftlig.

Det må fremgå av testamentet hvem som skal arve, og hva den enkelte skal arve.

Testamentet skal gjengi din frie vilje.

Du må være ved full sans og samling når du undertegner. Det betyr at du ikke kan være beruset, påvirket av medisiner eller i psykisk ubalanse.

Testamentet bør dateres. Dette er spesielt viktig hvis det er noen som helst mulighet for at testamentet kan bli endret senere.

To vitner må sammen være til stede når du undertegner testamentet (eller vedkjenner deg din tidligere underskrift).

Vitnene, eller nære slektninger av dem, kan ikke bli tilgodesett i testamentet. Vitnene må være over 18 år og myndige.

Vitnene må vite at det er et testament, men de trenger ikke å lese innholdet eller vite hva som står der.

Hvis du har skrevet et testament tidligere, bør du skrive at det eldre testamentet tilbakekalles, og at kun det nye skal gjelde.

Husk at valutakursen endres over tid, så det kan være mer hensiktsmessig å gi en brøk eller en prosent av dine verdier, enn å gi et fast beløp.

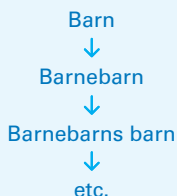
Hvis du tilgodeser UNICEF, vil det være lurt å informere oss. Da får vi bedre mulighet til å planlegge for fremtiden. Samtidig får vi en anledning til å takke deg og fortelle hvilken betydning din visjonærer gave vil ha for barn.

Arvetavlen

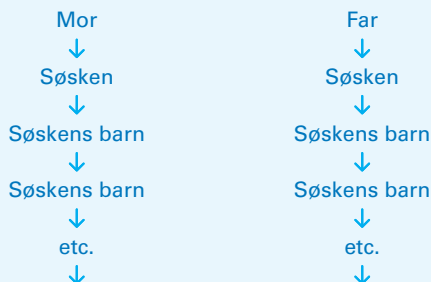
DEG (arvelater / testator)

Første arvegangsklasse (livsarvinger)

Andre arvegangsklasse (livsarvinger)

Tredje arvegangsklasse (livsarvinger)

Regler om ektefellers og samboeres arverett kommer i tillegg,
og får innvirkning på størrelsen av arven til slektsarvingene.

Mitt testament

Jeg, NN, fnr. 010101 12345, som er ugift og som ikke har livsarvinger, bestemmer med dette at mine eiendeler skal fordeles slik ved min død:

Etter at utgifter til begravelse, gravlegat samt øvrige utgifter knyttet til mitt dødsbo er dekket, skal resten av det jeg etterlater meg tilfalle UNICEF Norge org. nr. 915 972 438, og deres arbeid for barn i hele verden.

Tidligere testamenter tilbakekalles med dette.

Sted	Dato	Underskrift
------	------	-------------

Undertegnede vitner bekrefter at dette testament i dag, mens vi begge var til stede samtidig, ble undertegnet av NN, (sett inn navnet på testator). Vi underskriver etter testators ønske og mens han/hun selv er til stede, likesom vi bekrefter at han/hun er ved full sans og samling. Vi er begge over 18 år.

Sted	Dato
------	------

Underskrift vitne 1:

Underskrift vitne 2:

Navn (med store bokstaver):

Navn (med store bokstaver):

Adresse:

Adresse:

Fødselsdato:

Fødselsdato:

Barn er vår hjertesak

Selv om vi ser store fremskritt, er de fleste av kampsakene fra 30-40 år tilbake fortsatt like aktuelle i dag: Store sult- og naturkatastrofer, folkemord, mennesker på flukt fra krig, undertrykkelse og diskriminering på grunn av rase, religion eller kjønn. Og de som lider mest er barna.

Når du gir en testamentarisk gave til UNICEF, er du ikke bare med på å hjelpe barn som trenger akutt hjelp, du er like mye med på å bygge en bedre framtid. For det er først når vi jobber forbyggende, at vi virkelig kan få til de store endringene.

UNICEF skal fremme barnas grunnleggende rett til overlevelse, utvikling, beskyttelse og deltakelse i henhold til FNs barnekonvensjon. Vi bygger skoler, men først og fremst bygger og moderniserer vi skolevesen. Vi setter vaksiner og utrydder sykdommer, men først og fremst reformerer vi helsesystemer.

Skal vi nå hvert eneste barn, er det ikke nok å løpe etter med "plaster". Vi må endre samfunnene der barna er og skape en bedre verden å vokse opp i. Gaver som gis i arv er utrolig viktige for dette arbeidet.

“ Kjære deg som vurderer å gi en testamentarisk gave.

Som jordmor på Sørlandet Sykehus har jeg alltid vært nært knyttet til barn og mødre, men det var et møte med en mor i Malawi som gjorde at jeg valgte å sette av en gave til UNICEF i testamentet mitt. Kvinnen jeg møtte hadde ikke nok melk, men fortsatte likevel å amme barnet sitt. Da jeg spurte hvorfor svarte hun: Jeg må vise barnet mitt at jeg elsker det.

Det høres kanskje ut som en klisjé: Men det å gå fra Norge, hvor vi har alt, til et sted hvor de har nesten ingenting, det forandret meg. Og da jeg kom hjem tok jeg kontakt med UNICEF for å få hjelp til å sette opp et testament.

Det ble satt opp et møte med en advokat, slik at jeg fikk tenkt gjennom hva jeg ønsket, og diskutert det hjemme. Jeg skrev i testamentet at det først trer i kraft når den lengstlevende av oss dør, så det har ingen konsekvenser for min mann eller mine barn, selv om jeg skulle dø først.

Det føltes litt rart å skrive under på et dokument som sier at jeg skal dø en gang. Men det føltes også godt. Det å ta tak i det. Også er det faktisk så enkelt å sette opp et testamente, at det nesten er komisk.

For meg har det alltid føltes urettferdig at vi her hjemme har så mye, mens mange andre har så lite. Og jeg liker tanken på at engasjementet mitt nå skal få leve videre etter at jeg har gått bort.

Rachel Myr,
ammespesialist og UNICEF-fadder, Kristiansand

Hvordan kan vi være til hjelp?

I denne brosjyren har vi forsøkt å skrive om arv og testament på en forståelig måte, men det vil alltid kunne være problemstillinger som krever nærmere utdyping.

Vi vil gjerne høre fra deg. Om du lurer på noe, enten det er om testamentskriving eller andre ting rundt din visjonære gaver – eller om du helt enkelt ønsker å få informasjon om arv i ny og ne.

Ebba Rusten

Arvansvarlig, UNICEF

Tlf: 902 87 871

E-post: ebba.rusten@unicef.no

unicef.no/arv